



Septiņi ieteikumi veiksmīgai profesijas izvēlei

Publicēts pirms vairāk nekā 9 gadiem

Publicēts: 18.08.2016.

Ik gadu vairāki tūkstoši skolēnu pieņem lēmumu, kādu profesiju apgūt un kurā nozarē nākotnē strādāt. Nereti jauniešu izvēli nosaka profesijas prestižs un iespējamais atalgojums, tomēr svarīgi ņemt vērā arī speciālistu pieprasījumu darba tirgū, iepazīt sevi un orientēties profesiju apguves iespējās Latvijā. Valsts izglītības attīstības aģentūras (VIAA) karjeras konsultanti ir apkopojuši septiņus ieteikumus, kā jauniešiem veiksmīgi izvēlēties savu nākotnes profesiju.

1. Apzinies savas intereses

Apdomā, kādas nodarbes patika skolā un ārpus tās, kādas ir aizraušanās un vaļasprieki. Labs paņēmieni savu interešu pārskatīšanai ir uzrakstīt nelielu „prāta vētru”, pierakstot uz baltas lapas vismaz 20 lietas, ko patīk darīt. Interese apzināšanai noder arī dažādi testi, kuros var novērtēt un salīdzināt dažādas interešu jomas. Vienkāršākie no tiem atrodami arī internetā, piemēram, noderīgi karjeras testi atrodami Nacionālās izglītības iespēju datubāzes (NIID) mājaslapā. Tomēr jāņem vērā, ka tests nav brīnumlīdzeklis, kas parāda vienīgo īsto profesiju, tas ir tikai rīks savu interešu un atsevišķu nozaru salīdzināšanai. Ja jauniešs pārāk maz zina par sevi un profesijām, dažkārt ar to nepietiek, tāpēc iesakām vērsties pie profesionāla karjeras konsultanta savā skolā, augstskolā, Nodarbinātības valsts aģentūrā vai izmantot e-konsultācijas [NIID mājaslapā](#).

2. Atklāj savus talantus un definē prasmes

Lai atklātu savas stiprās puses, noderētu prasmju un talantu “inventarizācija”. Pārdomā, kas padodas, vai par saviem talantiem apvaicāties skolotājiem, draugiem, radniekiem. Tomēr jāatceras, ka talanti atklājas tikai darbībā. Mācību prakses vai darba vidē balstītas mācības palīdz noskaidrot cilvēka piemērotību noteiktai profesijai, jo sniedz iespēju izmēģināt darbu izvēlētajā profesijā. Piemēram, *Jauniešu garantijas* programmā atsevišķas profesijas audzēkņi apgūst darba vidē un jau pirmajās mācību nedēļās dodas pie darba devēja, pārbaudot savas spējas reālā darbavietā.

3. Apsver visas iespējas

Lai izvēlētos profesiju, jāzina, kādas iespējas ir pieejamas. Pirmkārt, jāsaprot, kāds ir profesiju piedāvājums un ko katrā no tām dara. To var izdarīt, gan lasot un meklējot informāciju internetā, gan apmeklējot uzņēmumus un iestādes, gan runājot ar interesējošās jomas speciālistiem. Mājaslapā ProfesijuPasaule.lv atrodami profesiju apraksti, bet sadaļā „Izpēti profesiju pats” sniegti padomi, kā nointervēt interesējošās profesijas pārstāvi. Otrkārt, jānoskaidro, kāda izglītība katrā profesijā nepieciešama, kurās mācību iestādēs to var apgūt, cik laika un līdzekļu tam nepieciešams.

4. Iztēlojies savu nākotni

Iztēlojies, ko vēlies sasniegt, par kādu darbu un dzīvi sapņo. Ja ir kāds konkrēts uzņēmums, kurā gribētu strādāt, izpēti, kādi speciālisti uzņēmumam ir nepieciešami, kāda ir darba vide un nepieciešamā izglītība. Apdomā, vai Tev patīktu strādāt darbā ar noteiktu darba laiku, vai pašam plānot savu laiku; strādāt algotu darbu vai uzsākt savu biznesu. Ja interesē uzņēmējdarbība, būtu vērts jau savlaicīgi izpētīt, kas nepieciešams sava uzņēmuma dibināšanai. Šobrīd pieejami vairāki materiāli, kas var palīdzēt jauniešiem orientēties biznesa pasaulē. Mājaslapā ProfesijuPasaule.lv ir sadaļa „Kļūsti uzņēmējs”, kur lasāmi pieredzes stāsti un

atrodamas saites ar noderīgu informāciju.

5. Izpēti darba tirgu

Darba tirgus ir ļoti mainīgs, tāpēc regulāri jāseko jaunumiem. Ekonomikas ministrija un Nodarbinātības valsts aģentūra regulāri apkopo informāciju par norisēm Latvijas darba tirgū. Šobrīd ir par daudz speciālistu, kuriem ir augstākā izglītība humanitārajās un sociālajās zinātnēs, taču tādās nozarēs kā tūrisms, loģistika, būvniecība, informācijas tehnoloģijas un citās trūkst cilvēku ar profesionālo un vidējo profesionālo izglītību. Programma *Jauniešu garantija* 17-29 gadus veciem jauniešiem nodrošina iespēju apgūt kādu no 100 darba tirgū pieprasītām profesijām gada vai pusotra laikā.

6. Pieņem lēmumu

Lai pieņemtu lēmumu, parasti iesaka izveidot sarakstu ar plusiem un mīnusiem un rūpīgi apsvērt visas alternatīvas. Tomēr ir svarīgi būt drosmīgam, uzdrošināties un rīkoties saskaņā ar savu pārliecību. Ir daudz populāru priekšstatu un mītu par profesijas izvēli, kas neatbilst īstenībai. Dažkārt ir vieglāk paļauties uz drauga ieteikumu vai ģimenes izvēli, apgūt to, kas skaitās sabiedrībā augstu vērtēts, lai gan tas nesaskan ar paša jaunieša interesēm. Piemēram, pastāv uzskats, ka profesionālajās skolās nevar iegūt labu izglītību, tomēr portāla Prakse.lv aptauja rāda, ka darba devēji pozitīvi vērtē tieši profesionālo skolu – tehnikumu, arodskolu, profesionālo vidusskolu, koledžu darbu speciālistu sagatavošanā.

7. Rīkojies – uzsāc mācības

Profesijas izvēle nav viegls lēmums. Pirms tā pieņemšanas rodas daudz šaubu, vai profesija ir īstā, vai tā patiks un noderēs. Bieži jauniešiem ir bail kļūdīties, izdarīt kaut ko nepareizi. Tomēr tikai izmēģinot var saprast, kas katram ir piemērots. Kā teicis Nobela Miera prēmijas laureāts Nelsons Mandela: “Tas vienmēr šķiet neiespējami, līdz tas ir izdarīts”.

Par programmu *Jauniešu garantija*

Jauniešu garantija piedāvā iegūt darba tirgū pieprasītu profesiju gada vai pusotra laikā. Mācībām var pieteikties jaunieši no 17 līdz 29 gadiem ar pamatskolas, vidusskolas vai vidējo profesionālo izglītību. Mācību laikā jauniešiem ir iespēja saņemt stipendiju no 70 līdz 115 eiro mēnesī, nepieciešamos mācību līdzekļus, bezmaksas dzīvošanu dienesta viesnīcā, kā arī nodrošinātu prakses vietu, lai iegūtu praktiskās iemaņas, kas vēlāk palīdz konkurēt darba tirgū. Dokumentus izvēlētajā profesionālās izglītības iestādē var iesniegt līdz augusta beigām.

Plašāka informācija par uzņemšanu *Jauniešu garantijas* profesijās pieejama VIAA mājaslapā: www.viaa.gov.lv/jauniesugarantija.

Programmas *Jauniešu garantija* aktivitāti “Sākotnējās profesionālās izglītības programmu īstenošana *Jauniešu garantijas* ietvaros” finansē no Eiropas Savienības Jaunatnes nodarbinātības iniciatīvas, Eiropas Sociālā fonda, kā arī no Latvijas valsts budžeta līdzekļiem.



Valsts izglītības
attīstības aģentūra

NACIONĀLAIS
ATTĪSTĪBAS
PLĀNS 2020



EIROPAS SAVIENĪBA
Eiropas Sociālais
fonds

I E G U L D Ī J U M S T A V Ā N Ā K O T N Ē

PROJEKTS LĪDZFINANSĒTS JAUNATNES NODARBINĀTĪBAS INICIATĪVAS IETVAROS

Papildu informācija:

Liene Jurkāne

Hauska & Partner

Kampaņas "Tavas dzīves plāns mācībām ar *Jauniešu garantiju*" komunikācijas konsultante

tālr.: [26453661](tel:26453661)

e-pasts: liene.jurkane@hauska.com

Kristīne Keiča

VIAA Komunikācijas un programmu publicitātes nodaļas

Sabiedrisko attiecību speciāliste

tālr.: [67785461](tel:67785461), [28628088](tel:28628088)

e-pasts: kristine.keica@viaa.gov.lv

<https://www.viaa.gov.lv/lv/jaunums/septini-ieteikumi-veiksmigai-profesijas-izvelei>